

Sygn. akt III CZ 448/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ewa Stefańska

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z wniosku Dyrektora Szpitala w Ś.
z udziałem J. G.
o umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej J. G. bez jego zgody,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 stycznia 2023 r.
w Izbie Cywilnej w Warszawie,
zażalenia wnioskodawcy
na postanowienie Sądu Okręgowego w Radomiu
z 15 lipca 2022 r., sygn. akt IV Cz 28/22,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Dyrektor Szpitala w Ś. wniósł o umieszczenie J. G. w domu pomocy społecznej bez jego zgody. Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z 31 marca 2022 r. oddalił zażalenie wnioskodawcy, wniesione na postanowienie Sądu Rejonowego w Zwoleniu z 24 listopada 2021 r. umarzające to postępowanie.

Wnioskodawca złożył skargę kasacyjną.

Postanowieniem z 15 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Radomiu odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy. Wskazał, że odpis zaskarżonego postanowienia doręczono wnioskodawcy 5 maja 2022 r. wraz z pouczeniem o terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia

środka zaskarżenia. Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną w terminie dwóch miesięcy od doręczenia odpisu postanowienia, ale bez uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie jego uzasadnienia i doręczenie odpisu tego postanowienia wraz z uzasadnieniem. Doręczone wnioskodawcy z odpisem postanowienia związane powody rozstrzygnięcia (art. 357 § 5 k.p.c.) nie zastępują uzasadnienia. Dopiero zgłoszenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem stanowi wyraz woli zaskarżenia orzeczenia skargą kasacyjną i przyjmuje się, że z tą chwilą powstaje zindywidualizowane uprawnienie do jej wniesienia. Z tych względów Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy jako niedopuszczalną.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł wnioskodawca, zaskarżając je w całości. Zarzucił naruszenie art. 398⁵ § 1 k.p.c. oraz wniósł o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący wskazał, że odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczono wnioskodawcy 7 kwietnia 2022 r., a nie 5 maja 2022 r., jak przyjął Sąd drugiej instancji. Ponadto doręczając odpis postanowienia pouczone o możliwości wniesienia skargi kasacyjnej w terminie dwóch miesięcy od doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Wnioskodawca działał w zaufaniu do przekazanej z sądu informacji, w szczególności, że z pisma nie wynikał obowiązek złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁵ § 1 k.p.c. skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem stronie skarżącej. Skuteczność dokonania tej czynności wymaga terminowego złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i doręczenie jego odpisu z uzasadnieniem. Dopiero prawidłowe doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem otwiera drogę do wniesienia skargi kasacyjnej. Niezłożenie stosownego wniosku sprawia, że termin do wniesienia środka zaskarżenia nie rozpoczyna biegu.

Zgodnie z art. 397 § 2 k.p.c. sąd uzasadnia postanowienia wydane w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia z urzędu lub na wniosek strony,

w zależności od treści rozstrzygnięcia. Z urzędu sąd uzasadnia postanowienia kończące postępowanie zażaleniowe, czyli postanowienie o odrzuceniu zażalenia, postanowienie o umorzeniu postępowania oraz postanowienie o uchyleniu zaskarżonego postanowienia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Z kolei tylko na wniosek strony zgłoszony w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia lub doręczenia postanowienia (art. 357 § 1 i 2¹ w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.), sąd uzasadnia postanowienia o oddaleniu zażalenia oraz o zmianie zaskarżonego postanowienia.

Doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem (art. 398⁵ § 1 k.p.c.), którym oddalono zażalenie wnioskodawcy rozumieć zatem należy jako doręczenie dokonane na skutek złożenia przez stronę w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji orzeczenia wniosku zawierającego żądanie doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, gdyż dopiero wtedy następuje rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia tego środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN z 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 8/15, i z 18 września 2019 r., IV CZ 75/19). Prawo skarżącego do wniesienia skargi kasacyjnej nie jest utożsamiane z przedziałem czasu, w którym czynność taka może być dokonana. Pomiędzy wydaniem orzeczenia a doręčeniem jego uzasadnienia uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej nie może być skutecznie wykonane, bowiem termin do jej wniesienia nie rozpoczyna biegu. Skarga kasacyjna wniesiona przed skutecznym doręczeniem odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem, podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną w terminie dwóch miesięcy od doręczenia mu odpisu postanowienia z 31 marca 2022 r. wraz z zasadniczymi powodami rozstrzygnięcia (art. 357 § 5 k.p.c.). Bezspornym jest również, że wniesienie skargi kasacyjnej od tego postanowienia nie zostało poprzedzone obligatoryjnym wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i doręczenie jego odpisu wraz z uzasadnieniem. Doręczenie przez Sąd Okręgowy odpisu postanowienia ze sporządzonymi z urzędu zasadniczymi powodami rozstrzygnięcia nie zastępuje doręczenia orzeczenia wraz z jego uzasadnieniem w rozumieniu art. 398⁵ § 1 k.p.c., jak też nie sanuje braku wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i doręczenie jego odpisu wraz

z uzasadnieniem (zob. uchwała SN z 2 lipca 2021 r., III CZP 38/20, OSNC 2021, nr 12, poz. 80).

Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu stronom, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Doręczając postanowienie stronie niezastępowanej przez adwokata lub radcę prawnego, należy ją pouczyć o dopuszczalności, warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia środka zaskarżenia albo o tym, że postanowienie nie podlega uzasadnieniu lub zaskarżeniu (art. 357 § 2 k.p.c.). Zarzucane przez skarżącego - który występował przed Sądami *meriti* bez profesjonalnego pełnomocnika - zaniechanie pouczenia o dopuszczalności, warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia, może stanowić istotne uchybienie uzasadniające wniosek o przywrócenie terminu, jeżeli przyczyną uchybienia terminowi był brak lub błędne pouczenie (zob. postanowienia SN z 30 września 1998 r., I CKN 375/98, i z 16 lipca 2008 r., II CZ 43/08). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że niepouczenie albo błędne pouczenie strony działającej bez adwokata, radcy prawnego o dopuszczalności, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia nie ma wpływu na rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia tego środka (zob. uchwała SN z 22 listopada 2011 r., III CZP 38/11, OSNC 2012, nr 5, poz. 56).

Ponadto, zarzucając Sądowi drugiej instancji wskazanie błędnej daty doręczenia wnioskodawcy odpisu postanowienia „wraz z uzasadnieniem” – 7 kwietnia 2022 r., a nie 5 maja 2022 r. - skarżący nie uwzględnił, że Sąd drugiej instancji zwrócił już z urzędu uwagę na wadliwe pouczenie przy pierwszym doręczeniu (notatka urzędowa k. 70). Ponownie wysłany wnioskodawcy odpis postanowienia z 31 marca 2022 r. wraz z prawidłowym pouczeniem o dopuszczalności, warunkach, terminie i sposobie złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia tego postanowienia i wniesienia skargi kasacyjnej (k. 71), doręczono wnioskodawcy 5 maja 2022 r. (k. 74). Ocena tych okoliczności oraz czy skarżący nie zachował terminu bez swojej winy, nie należy do kognicji sądu rozpoznającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia środka zaskarżenia (zob. postanowienie SN z 5 lipca 2018 r., I CZ 62/18).

W konsekwencji wniesienie skargi kasacyjnej, gdy strona nie wystąpiła z wnioskiem o doręczenie orzeczenia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, prowadzi do jej odrzucenia na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.